

PRACE NAUKOWE

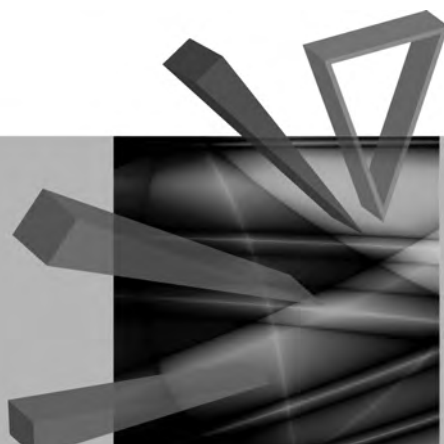
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

305

Ekonomia

Redaktorzy naukowi

Magdalena Rękas

Jerzy Sokołowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-382-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: Wykorzystanie analizy czynnikowej do oceny rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej	15
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: Ekonomia wirtualnych światów – tendencje rozwoju	24
Tomasz Bernat: Egzogeniczne determinanty dominacji rynkowej na przykładzie Poczty Polskiej SA.....	37
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Wybrane determinanty kształtujące współpracę innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych z jednostkami PAN i szkołami wyższymi na terenie Polski Północno-Zachodniej.....	50
Agnieszka Bretyn: Wybrane aspekty jakości życia młodych konsumentów w Polsce	62
Grzegorz Bywalec: Transformacja gospodarcza a regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Indiach	73
Magdalena Cyrek: Determinanty zatrudnienia w usługach tradycyjnych i nowoczesnych – analiza regionalna.....	83
Sławomir Czech: Czy wokół państwa opiekuńczego toczy się jeszcze spór o wartości?.....	95
Sławomir Czetwertyński: Możliwości poznawcze prawa Metcalfe’a w określaniu wartości ekonomicznej sieci komunikacyjnych.....	108
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Polityka i strategia rozwoju Unii Europejskiej w koncepcji ekonomii zrównoważonego rozwoju	118
Karolina Dreła: Zatrudnienie nietypowe	129
Paweł Drobny: Ekonomia personalistyczna jako próba reorientacji ekonomii	142
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Koszty bankructwa państwa	154
Małgorzata Gasz: Unia bankowa – w poszukiwaniu nowego paradygmatu na europejskim rynku bankowym	163
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Zmiana struktury dochodów w Polsce w relacji kapitał–praca z uwzględnieniem sektorów gospodarki narodowej	174
Anna Golejewska: Innowacje i sposoby ich pomiaru na poziomie regionalnym	184
Mariusz Grębowiec: Zachowania nabywcze konsumentów na rynku usług bankowych w świetle badań	195

Urszula Grzega: Oszczędności i zadłużenie polskich gospodarstw domowych.....	207
Jarosław Hermaszewski: Sytuacja finansowa gminy a wybory bezpośrednie w gminach. Wstęp do badań.....	218
Elżbieta Jantóń-Drozdowska, Maria Majewska: Wpływ globalizacji na wzrost poziomu specjalizacji w międzynarodowej wymianie handlowej..	228
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Możliwości oddziaływania na wzrost gospodarczy poprzez kontrolę poziomu ryzyka kredytowego w bankach przy wykorzystaniu systemów sztucznej inteligencji.....	240
Renata Jedlińska: Atrakcyjność inwestycyjna Polski – wybrane aspekty.....	252
Andrzej Jędruchniewicz: Inflacja jako cel polityki pieniężnej NBP.....	264
Michał Jurek: Wykorzystanie analizy duracji i wypukłości w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej.....	276
Sławomir Kalinowski: Znaczenie eksperymentu w metodologii nauk ekonomicznych.....	287
Teresa Kamińska: Struktura branżowa bezpośrednich inwestycji zagranicznych a kryzys finansowy.....	299
Renata Karkowska: Siła oddziaływania czynników makroekonomicznych i systemowych na wielkość globalnej płynności.....	311
Anna Kasprzak-Czelej: Determinanty wzrostu gospodarczego.....	323
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Analiza wpływu polityki stóp procentowych EBC na stabilność sektorów bankowych w wybranych krajach strefy euro – wnioski z kryzysu.....	334
Iwona Kowalska: Rozwój badań z zakresu ekonomii edukacji w paradygmacie interdyscyplinarności nauki.....	348
Ryszard Kowalski: Dylematy interwencjonizmu w czasach kryzysu.....	358
Jakub Kraciuk: Kryzysy finansowe w świetle ekonomii behawioralnej.....	370
Hanna Kruk: Rozwój zrównoważony w Regionie Morza Bałtyckiego na przykładzie wybranych mierników w latach 2005-2010.....	380
Kazimierz W. Krupa, Irmina Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Kapitał intelektualny jako akcelerator nowej ekonomii (tablice korelacyjne, pracownicy kluczowi).....	391
Anna Krzysztofek: Normy i standardy społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.....	401
Krzysztof Kubiak: Transakcje w procesie przepływu wiedzy w świetle nowej ekonomii instytucjonalnej.....	413
Paweł Kulpaka: Model konsumpcji permanentnej M. Friedmana a keynesowskie funkcje konsumpcji – empiryczna weryfikacja wybranych teorii na przykładzie Czech.....	423
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: Rola kontroli zarządczej w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	434
Natalia Mańkowska: Konkurencyjność instytucjonalna – wybrane problemy metodologiczne.....	445

Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Percepcja zaangażowania przez adeptów zarządzania – szansą czy ograniczeniem dla współczesnych firm	457
Jerzy Mieszaniec: Innowacje nietechnologiczne w przedsiębiorstwach przemysłowych sektora wydobywczego	469
Aneta Mikula: Ubóstwo obszarów wiejskich w krajach Unii Europejskiej – demografia i rynek pracy	481
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Wartość publiczna a legitymizacja	492
Janusz Myszczyński: Wykorzystanie koncepcji <i>social savings</i> w określeniu wpływu sektora kolejowego na wzrost gospodarczy Niemiec w początkach XX w.	500
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Zmiany w polityce handlowej Unii Europejskiej na początku XXI wieku	513
Anna Niewiadomska: Wydłużanie okresu aktywności zawodowej osób starszych w Polsce	524
Mariusz Nyk: Przeciętne wynagrodzenie a sytuacja na rynku pracy – przypadek województwa łódzkiego	536
Monika Pasternak-Malicka: Przesłanki ruchów migracyjnych Polaków z obszaru województwa podkarpackiego w kontekście kryzysu gospodarczego wywołanego kryzysem <i>subprime</i>	547
Jacek Pera: Budowa nowej architektury regulacyjnej w Europie jako element zarządzania ryzykiem niestabilności finansowej – rozwiązania pokryzysowe. Próba oceny i wnioski dla Polski	559
Renata Pęciak: Kryzysy w gospodarce w interpretacji Jeana-Baptiste’a Saya	573
Czesława Pilarska: Współczesny kryzys gospodarczy a napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski	584
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innowacyjna nauka a źródła jej finansowania	601
Adriana Politaj: Pomoc publiczna na subsydiowanie zatrudnienia w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej	617
Marcin Ratajczak: Odpowiedzialny biznes w aspekcie osiągniętych korzyści ekonomicznych na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu	628
Magdalena Rękas: Dieta w krajach Unii Europejskiej i czynniki wpływające na jej poziom – przegląd wybranych badań	638
Włodzimierz Rudny: Rozwiązania zintegrowane w modelach biznesowych	653
Krzysztof Rutkiewicz: Pomoc publiczna na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjność przedsiębiorstw w polityce konkurencji Unii Europejskiej w latach 2004-2010	663
Katarzyna Skrzyszewska: Konkurencyjność krajów Regionu Morza Bałtyckiego w świetle międzynarodowych rankingów	675
Tadeusz Sporek: Ewolucja i perspektywy grupy BRICS w globalnej gospodarce	684

Aleksander Surdej: Inwestycje w szkolenia zawodowe w świetle teorii ekonomicznej.....	695
Piotr Szajner: Wpływ zmienności kursu walutowego na międzynarodową konkurencyjność polskiego sektora żywnościowego	706
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: Problem skuteczności i efektywności decyzji menedżerskich w firmie w zakresie formułowania i wdrażania strategii	716
Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polska gospodarka internetowa – stan i perspektywy	729
Monika Utzig: Aktywa finansowe gospodarstw domowych a koniunktura gospodarcza	744
Agnieszka Wałęga: Nierówności dochodowe w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej	754
Grzegorz Wałęga: Wpływ spowolnienia gospodarczego na zadłużenie gospodarstw domowych w Polsce	766
Grażyna Węgrzyn: Formy zatrudnienia pracowników w Unii Europejskiej – aktualne tendencje	778
Barbara Wieliczko: Krajowa pomoc publiczna w UE w okresie obecnego kryzysu.....	790
Artur Wilczyński: Znaczenie kosztów alternatywnych w rachunku ekonomicznym gospodarstw rolnych	802
Renata Wojciechowska: Wieloznaczności językowe współczesnej ekonomii	813
Jarosław Wojciechowski: Ewolucja koncepcji funkcjonowania rynku w społecznej nauce Kościoła Katolickiego.....	823
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Znaczenie lokalnych grup działania w budowaniu kapitału społecznego na obszarach wiejskich.....	834
Grażyna Wolska: Kodeksy etyczne jako instrument poprawnych relacji między podmiotem gospodarczym a konsumentem.....	844
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Ekonomiczno-społeczne konsekwencje reklamy w segmencie leków OTC	853
Gabriela Wronowska: Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych w Polsce jako przykład bariery wejścia na rynek pracy... ..	861
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Źródła i bariery ciągłości wdrażania innowacji przez polskie przedsiębiorstwa.....	872
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Instytucjonalna struktura rynku pracy w Polsce	884
Małgorzata Zielenkiewicz: Upodabnianie się krajów pod względem poziomu dobrobytu w procesie integracji europejskiej	895
Mariusz Zieliński: Demografia i aktywność zawodowa ludności a poziom bezrobocia w Unii Europejskiej.....	907
Jerzy Żyżyński: Gospodarka jako spójny system strumieni pieniądza a problem racjonalności pakietu fiskalnego.....	917

Summaries

Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: The use of factor analysis for the assessment of socio-economic development on the local scale.....	23
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: The economy of virtual worlds – trend of development	36
Tomasz Bernat: Exogenous determinants of market dominance – Polish Post case	48
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Selected determinants forming innovative partnership of traditional industrial companies with units of Polish Academy of Sciences and universities in north-western Poland.....	61
Agnieszka Bretyn: Selected aspects of quality of life of young consumers in Poland	72
Grzegorz Bywalec: Economic transformation and regional disparity of poverty in India.....	82
Magdalena Cyrek: Determinants of employment in traditional and modern services – regional analysis	94
Sławomir Czech: Is the welfare state’s dispute over values still alive?	107
Sławomir Czetwertyński: Cognitive possibilities of Metcalfe’s law in defining the economic value of communication networks	117
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Policy and development strategy in the European Union in the conception of economics of sustainable development	128
Karolina Dreła: Untypical employment.....	141
Paweł Drobny: Personalist economics as an attempt at economics reorientation	153
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Costs of sovereign default.....	162
Małgorzata Gasz: Bank Union – in search of a new paradigm on the European banking market.....	173
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Change of income framework in capital-labour scheme in Poland, including the sector of national economy	183
Anna Golejewska: Innovations and the way of their measure at the regional level.....	194
Mariusz Grębowiec: Purchasing behavior of consumers on banking service market in the light of research	206
Urszula Grzega: Savings and debt of Polish households.....	217
Jarosław Hermaszewski: Financial situation of a commune vs. local elections. Introduction to the study	227
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maria Majewska: The impact of globalization on a higher specialization level in international exchange of goods ...	239
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Banks’ possibilities of influencing macroeconomic growth by the use of neural network systems in the credit risk control	250

Renata Jedlińska: Investment attractiveness of Poland – selected issues	263
Andrzej Jędruchniewicz: Inflation as a target of monetary policy of NBP ...	275
Michał Jurek: Use of duration and convexity analysis in interest rate risk management.....	286
Sławomir Kalinowski: The role of the controlled experiment in the methodology of economy	298
Teresa Kamińska: Economic activity structure of foreign direct investment and financial crisis	310
Renata Karkowska: The impact of macroeconomic and systemic factors on the global liquidity	322
Anna Kasprzak-Czelej: Determinants of economic growth	333
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The analysis of influence of the ECB interest rates' policy on a stability of bank sectors in selected countries of the eurozone – conclusions from the crisis.....	347
Iwona Kowalska: Development of research in the field of economics of education within the paradigm of interdisciplinarity of science	357
Ryszard Kowalski: The dilemmas of interventionism in times of crisis	369
Jakub Kraciuk: Financial crises in the light of behavioural economics.....	379
Hanna Kruk: Sustainable development in the Baltic Sea Region based on chosen indices in years 2005-2010	390
Kazimierz W. Krupa, Irmína Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Intellectual capital as an accelerator of the new economy (correlation tables, key employees)	400
Anna Krzysztofek: Norms and standards of social responsibility in enterprises	412
Krzysztof Kubiak: Transactions in the flow of knowledge in the light of new institutional economics	422
Paweł Kulpaka: M. Friedman's permanent consumption model and Keynesian consumption functions – empirical verification of selected theories on the example of Czech.....	433
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: The role of management control in management process of local self-government units.....	444
Natalia Mańkowska: Institutional competitiveness – selected methodological issues	456
Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Understanding the engagement by management adepts – a chance or a limitation for contemporary business	468
Jerzy Mieszaniec: Non-technological innovations in the industrial enterprises of mining sector.....	480
Aneta Mięka: Poverty of rural areas in the European Union member states – demography and labor market	491
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Public value and legitimacy	499

Janusz Myszczyzyn: Use of social savings concept in defining the role of railway sector on the economic growth in Germany in the early twentieth century	512
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Changes in trade policy of the European Union at the beginning of the twenty-first century	523
Anna Niewiadomska: Extending the period of professional activity of the elderly in Poland	535
Mariusz Nyk: Average salary and the situation on the labour market – case of Łódź Voivodeship	546
Monika Pasternak-Malicka: Reasons form migration of Poles from Subcarpathian Voivodeship in the context of the economic crisis caused by the subpreme crisis	558
Jacek Pera: Construction of a new regulatory architecture in Europe as an element of financial instability risk management – post-crisis solutions. Attempt of assessment and implications for Poland.....	572
Renata Pęciak: Crises in the economy in the interpretation of Jean-Baptiste Say	583
Czesława Pilarska: The contemporary economic crisis and foreign direct investment inflow into Poland	600
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innovations in science and their financial sources	616
Adriana Politałaj: State aid for subsidizing of employment in Poland and in selected countries of the European Union	627
Marcin Ratajczak: Responsible business in the context of economic benefits gained on the example of agribusiness enterprises.....	637
Magdalena Rękas: Fertility rate in the European Union states and factors influencing the rate – review of selected surveys	652
Włodzimierz Rudny: Solution-based business models.....	662
Krzysztof Rutkiewicz: State aid for Research & Development & Innovation activities of enterprises in the European Union’s competition policy in the period 2004-2010.....	674
Katarzyna Skrzyszewska: Competitiveness of the Baltic Region countries in the context of international rankings	683
Tadeusz Sporek: Evolution and perspectives of BRICS group in the global economy.....	694
Aleksander Surdej: Investments in VET programmes: framework for an economic analysis	705
Piotr Szajner: The impact of exchange rated volatility on the competitiveness of Polish food sector on international markets	715
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: The problem of efficacy and effectiveness in the formulating and implementing of strategy decision making process	728

Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polish Internet economy – current state and future perspectives	743
Monika Utzig: Households’ financial assets and economic prospect.....	753
Agnieszka Wałęga: Income inequality in the context of accession of Poland to the European Union	765
Grzegorz Wałęga: Impact of economic slowdown on households’ debt in Poland	777
Grażyna Węgrzyn: Employment forms in the European Union – current trends.....	789
Barbara Wieliczko: State aid in the European Union in the period of the current crisis.....	801
Artur Wilczyński: The impact of opportunity costs on farms profitability.....	812
Renata Wojciechowska: Linguistic ambiguities of contemporary economics	822
Jarosław Wojciechowski: Evolution of free market concept in social teaching of the Catholic Church.....	833
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: The significance of local action groups in formation of social capital in rural areas	843
Grażyna Wolska: Ethical codes as a tool of correct relations between a firm and a consumer	852
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Marketing of OTC medicines in Poland and on the example of television advertising	860
Gabriela Wronowska: Expectations of employers towards graduates of universities in Poland as an example of barriers to enter the labor market	871
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Sources and barriers of persistence of innovation of Polish manufacturing companies	883
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Institutional structure of the labor market in Poland	894
Małgorzata Zielenkiewicz: Convergence of the countries in terms of social welfare in the process of European integration	906
Mariusz Zieliński: Demography and economically active population vs. the level of unemployment in the European Union.....	916
Jerzy Żyżyński: Economy as a consistent system of money flows vs. the issue of fiscal pact rationality	931

Jarosław Hermaszewski

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Głogowie, Urząd Miejski w Ślawie

SYTUACJA FINANSOWA GMINY A WYBORY BEZPOŚREDNIE W GMINACH. WSTĘP DO BADAŃ

Streszczenie: Ekonomiczna teoria demokracji, będąca jednym z najważniejszych elementów teorii wyborów publicznych, wprowadza narzędzia ekonomiczne do analiz zjawisk społecznych i politycznych. Analizy ekonomiczne stają się podstawą procesów decyzyjnych, a badania zasad funkcjonowania państwa i zachowań wyborców mogą być mierzone wskaźnikami ekonomicznym. Skuteczność w wyborach samorządowych, w zgodnej ocenie wielu politologów i socjologów, zależy od wielu czynników społeczno-gospodarczych. Jednakże jak wskazuje A. Downs, wyborcy kierują się głównie interesem własnym. Czy tym interesem może być subiektywna ocena każdego wyborcy co do warunków życia w swojej gminie? Odpowiedź nie jest jednoznaczna, jednak jest wiele przesłanek, które ten pogląd mogą potwierdzić.

Słowa kluczowe: ekonomiczna teoria demokracji, wybory samorządowe, analiza finansowa.

1. Wstęp

Ekonomiczna teoria demokracji, inaczej nazywana teorią A. Downsa, jest jednym z najważniejszych elementów teorii wyborów publicznych. A. Downs pracował nad koncepcją teoretyczną, w której twierdzi się, że ludzie w swojej aktywności kierują się przede wszystkim własnym interesem. Jak zauważył J. Wilkin¹: „maksymalizacja, racjonalność i kierowanie się własnym interesem jest podstawą koncepcji homo oeconomicus”. A. Downs przełożył ogólną teorię maksymalizacji użyteczności jednostki na grunt zachowań politycznych i wyborczych. Podobnie jak w analizach zachowań konsumenckich, zachowania wyborcze mają swoje podłoże w różnorodności i specyfice oczekiwań jednostki. Subiektywnie pojmowany własny interes jednostki nakazuje wyodrębnić różne modele teorii wyborczych, jednak same założenia tych teorii powinny być podobne. Ekonomiczna teoria wyborów, jak stwierdza

¹ J. Wilkin, *Teoria wyboru publicznego – homo oeconomicus w sferze polityki*, [w:] *Teoria wyboru publicznego. Główne nurty i zastosowania*, red. J. Wilkin, Wyd. Scholar, Warszawa 2012, s. 10.

T. Michalak², „*jest udaną próbą zbudowania teorii rządu opartej na założeniach korespondujących z teorią ekonomii, lecz spójnie uzupełnianych przez politologię*”. Model stworzony przez A. Downsa jest oparty na pewnych założeniach, które mają podobną logikę zachowań jak elementy w mikroekonomicznej teorii zachowań konsumentekich. Analogia dotyczy następujących elementów: wyborca to konsument, partia polityczna to przedsiębiorstwo, program polityczny (lub rzeczywiste działanie rządu) to dobro, głosy wyborcze to pieniądz.

Celem pracy jest prezentacja koncepcji badań prowadzonych przez autora w zakresie poszukiwania związków pomiędzy sytuacją finansową gminy a wynikiem wyborczym wójta/burmistrza/prezydenta. Na podstawie zgromadzonego materiału empirycznego (wskaźniki sytuacji finansowej gmin za lata 2004-2010 oraz wyniki wyborcze w wyborach bezpośrednich w gminach w latach 2002, 2006, 2010) została zbudowana macierz zależności pomiędzy sytuacją finansową gminy a wynikami wyborczymi. Ze względu na zakres prowadzonych badań autor, na tym etapie, wskaże jedynie najistotniejsze założenia. Prowadzone badania mają na celu stworzenie prognozy wyników wyborów w postaci mapy wyborczej wyborów samorządowych, które odbędą się w 2014 roku. Do tego celu zostaną zebrane dane na kolejne okresy analityczne (wskaźniki sytuacji finansowej gmin w latach 2010-2014). Na potrzeby niniejszych badań przyjęto hipotezę, że *istnieje związek pomiędzy sytuacją finansową polskich gmin, a poparciem wyborczym wójtów/burmistrzów/prezydentów w wyborach bezpośrednich*. Autor zakłada, że sytuacja finansowa gminy jest predyktorem późniejszego wyniku wyborczego wóldarza gminy. Zakłada również, że korzystniejszy syntetyczny wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej gminy oznacza wzrost poparcia dla wójta/burmistrza/prezydenta (procent głosów oddanych na kandydata ubiegającego się o reelekcję w stosunku do ogółu głosujących).

2. Koncepcja badań

Wychodząc naprzeciw ogólnym tendencjom w dokonywaniu wyborów politycznych na podstawie „rozmazanego obrazu” partii politycznych, przeprowadzono dodatkowy proces dedukcyjny, który ma na celu, być może pominiętą w analizie A. Downsa, analizę postrzegania otoczenia przez obywatela-wyborcę. Przedmiotem dalszych badań będą wybory samorządowe, a dokładniej wybory bezpośrednie wójtów/burmistrzów/prezydentów. Wszystkie polskie gminy, z wyłączeniem miast na prawach powiatu, zostały poddane przedmiotowym badaniom. Należy zaznaczyć, że badania te są wieloetapowe. Zdefiniowanie celu badań oraz postawienie właściwej tezy badawczej poprzedziło rozpoczęcie analiz. Przyjęto dodatkowe założenie, że dokonywany proces decyzyjny mieszkańca (o wyborze, bądź nie, wóldarza w wyborach

² T. Michalak, *Ekonomiczna teoria demokracji Anthony’ego Downsa*, [w:] *Teoria wyboru publicznego. Główne nurty i zastosowania*, red. J. Wilkin, Wyd. Scholar, Warszawa 2012, s. 91.

bezpośrednich) jest wynikiem subiektywnej oceny otoczenia, w którym wyborca funkcjonuje.

Należy zgodzić się z A. Downsem³, że proces pozyskiwania i przetwarzania informacji nastręcza wyborcom dużych problemów. Również można zgodzić się z tym, że bieżące korzyści z realizacji polityk są wyżej oceniane niż oczekiwane korzyści w przyszłości. Biorąc powyższe pod uwagę, można wyciągnąć wniosek, że wyborcy w swoich decyzjach będą kierowali się korzyściami bieżącymi, które w ich postrzeganiu są wynikiem działalności aktualnego władarza gminy. Przy założeniu, że opisywane przez Downsa koszty partycypacji będą niewielkie (niechęć do pozyskiwania i przetwarzania dodatkowej informacji nazywana *racjonalną ignorancją*), o wyniku wyborów będzie decydowało indywidualne zadowolenie lub niezadowolenie. Każdy mieszkaniec gminy, wykorzystując swój subiektywny proces postrzegania otoczenia, będzie oceniał własne koszty-korzyści na podstawie obserwacji i interpretacji otoczenia, w którym funkcjonuje. Co prawda własna ocena otoczenia może być „rozmazana” przedwyborczym ogromem informacji, zarówno z mediów lokalnych, jak i marketingu poszczególnych kandydatów, to jednak w środowisku lokalnym jakość życia społeczności lokalnej to proces kształtowany w dłuższym horyzoncie czasowym. Na tej podstawie zakłada się, że *istnieje związek pomiędzy sytuacją finansową w gminie a poziomem życia mieszkańców*.

Mierzenie poziomu życia mieszkańców jest przedmiotem wielu badań⁴. Wyniki tych badań wskazują, że ogólne zadowolenie Polaków stale rośnie. Poprawie warunków życia na pewno służą szeroko realizowane inwestycje. Podnoszenie atrakcyjności swoich miejscowości jest zauważalne przez ich rezydentów. Jak wskazują badania CBOS⁵, deklarowane, ogólne zadowolenie mieszkańców ze swoich miejscowości stało się powszechne (90% mieszkańców tak deklaruje), natomiast pełne zadowolenie zadeklarowało 44%. Badania opinii społecznej potwierdzają również wyraźny wzrost zainteresowania samymi wyborami samorządowymi od momentu wprowadzenia wyborów bezpośrednich wójta, burmistrza czy prezydenta. Są one postrzegane jako najbardziej znaczące spośród czterech rodzajów powszechnych głosowań odbywających się w Polsce (średnia 7,09 na 10-punktowej skali). Zadowolenie mieszkańców gmin ze sprawowania władzy lokalnej w ich miejscowościach jest potwierdzone preferencjami wyborów co do stabilności władzy lokalnej. Kolejny raport CBOS⁶ prezentuje dane, z których wynika, że w 2010 r. aż 69% wyborców

³ Tamże.

⁴ Np. Centrum Badań Opinii Społecznej CBOS, System Analiz Samorządowych www.sas24.org, Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy, Centrum Badań Jakości Życia, ośrodki naukowe: UE we Wrocławiu, Uniwersytet Warszawski, UAM w Poznaniu.

⁵ R. Boguszewski, *Oceny działalności władz lokalnych, czyli co się zmieniło w naszych miejscowościach od ostatnich wyborów samorządowych*, Komunikat z badań BS/127/2010, CBOS Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2010, s. 10; R. Boguszewski, *Wybory samorządowe – znaczenie, zainteresowanie oraz deklaracje udziału w głosowaniu*, Komunikat z badań BS/132/2010, CBOS Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2010, s. 2.

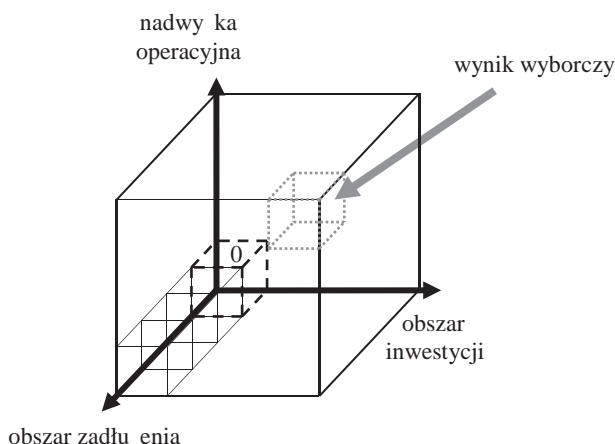
⁶ R. Boguszewski, *O wyborach samorządowych po obu turach głosowania*, Komunikat z badań BS/171/2010, CBOS Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2010, s. 8

wskazywało na oddanie swojego głosu na kandydata związanego z dotychczasowymi władzami gminy (w 2006 r. – 61%).

Ekonomiczną teorię demokracji można odnieść oczywiście do każdego wyborów – zarówno ogólnokrajowych, jak i lokalnych, samorządowych. Zasada jest taka sama – racjonalni obywatele, dokonując wyboru, dążą do maksymalizacji swoich interesów. Można przyjąć, że interesem indywidualnym w dokonywanych wyborach publicznych jest poprawa warunków życia obywatela, która jest subiektywnym odczuciem każdego człowieka i różnie przez każdego postrzegana. Nie ulega wątpliwości, iż przy wykorzystaniu instrumentów oddziaływania bezpośredniego (np. inwestycji) władze lokalne albo poprawiają te warunki, albo nie. Mieszkańcy gminy podczas wyborów wójta, burmistrza czy prezydenta stosują zasadę karania i nagradzania decydentów – podniesienie poziomu życia może zaowocować przedłużeniem mandatu sprawowania władzy i wzrostem poparcia, stagnacja lub obniżenie poziomu życia oznacza zmianę władzy.

Najbardziej znaną metodą pomiaru oceny w tym zakresie są oczywiście badania opinii publicznej przeprowadzone w danej gminie. Badania te pozwalają na wysunięcie wniosków co do rozwoju sytuacji wyborczej w przyszłości. Autor zakłada, że istnieje inna, dotychczas słabo wykorzystywana, metoda pomiaru mieszcząca się w nurcie ekonomicznej teorii demokracji. Metodą tą jest metoda analizy zależności zagregowanego wskaźnika syntetycznego sytuacji finansowej gminy oraz wskaźnika poparcia wyborczego wójta/burmistrza/prezydenta. Do wyliczenia syntetycznego wskaźnika sytuacji finansowej gminy będzie wykorzystana metoda taksonomicznego miernika rozwoju Z. Helwiga. Metoda ta jest powszechnie stosowaną metodą taksonomiczną, w której miarę agregatową oblicza się jako taksonomiczną odległość danego obiektu od teoretycznego wzorca rozwoju. W przypadku powyższych badań teoretyczny wzorzec zostanie zastąpiony wzorcem rzeczywistym, którym będzie jednostka o najkorzystniejszych wartościach zmiennych. Należy dodać, że badania będą odnosiły się do całej populacji, tzn. wszystkie polskie gminy (z wyłączeniem miast na prawach powiatów) zostaną poddane badaniom. Wyeliminowanie miast na prawach powiatu jest uzasadnione faktem, że katalog zadań realizowanych przez powiaty wykracza poza podstawową odpowiedzialność za sprawy lokalne. W zakresie niniejszych badań zostaną jedynie gminy jako podstawowe jednostki samorządu terytorialnego, których w 2010 roku było 2414 (bez miast na prawach powiatów). Okres badawczy to cztery lata poprzedzające każdy rok wyborczy (tj. 2006, 2010). Za okres ten zostanie wyliczony wskaźnik syntetyczny na podstawie ośmiu zmiennych diagnostycznych (wybrane wskaźniki oceny sytuacji finansowej gmin zamieszczone na stronie www.mf.gov.pl w zakładce Serwisy MF), które zgrupowano w trzech obszarach: ogólnej sytuacji finansowej, nakładów inwestycyjnych, zadłużenia (rys. 1).

Należy zauważyć, że zmienne diagnostyczne występują w postaci stymulant (obszar inwestycji i nadwyżka operacyjna) i destymulant (obszar zadłużenia), tzn. wpływają one na zmienną w różnym kierunku.

Rys. 1. Wyróżnione obszary badawcze

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźnik poparcia wyborczego wójta/burmistrza/prezydenta będzie stanowił zmienną ciągłą i w początkowym etapie analiz dokona się jego grupowania, w cztery niezależne obszary. Wyróżnione obszary to:

- obszar poparcia stabilnego (grupa 1),
- obszar poparcia znacznego (grupa 2),
- obszar poparcia przeciętnego (grupa 3),
- obszar poparcia niskiego (grupa 4).

W obszarze poparcia stabilnego znajdują się włodarze, którzy kontynuują władzę w gminach, będąc wybranymi w pierwszej turze (w okresie zarówno poprzedzającym, jak i aktualnym).

W obszarze poparcia znacznego znajdują się włodarze, którzy swój wynik wyborczy poprawili poprzez wybór w pierwszej turze w kolejnych wyborach (w wyborach poprzedzających byli wybrani w drugiej turze).

W obszarze poparcia przeciętnego znajdują się włodarze, którzy kontynuują swoją „misję” jednak ich wybór na urząd nie jest tak jednoznaczny jak w pierwszej i drugiej grupie, tj. zostali wybrani w drugiej turze (w okresie poprzednim lub w aktualnym). Do tej grupy zostali włączeni włodarze, którzy zostali wybrani po raz pierwszy na urząd, ale zmienili dotychczasowego włodarza mającego duże poparcie wyborcze uzyskiwane we wcześniejszych wyborach bezpośrednich.

W obszarze poparcia niskiego znajdują się włodarze, którzy są po raz pierwszy wybrani na urząd (z wyłączeniem tych z grupy poprzedniej).

3. Uzasadnienie wyboru obszarów badawczych

Analiza sytuacji finansowej ma istotne znaczenie w kontekście wyzwań cywilizacyjnych i globalizacyjnych. Jak zauważa T. Lubińska⁷: „podsektor samorządowy podlega intensywnej modernizacji w obszarze zarządzania i administrowania zasobami samorządowymi”. Dodaje ona, że „celem nadrzędnym jest uzyskiwanie korzystnych dla obywateli zmian w ilości i jakości usług publicznych dostarczanych przez podsektor samorządowy”. Zmiany te mogą być wynikiem trafnych decyzji liderów lokalnych. Jeżeli „decyzją nazywamy akt wyboru jednego wariantu rozwiązania lub działania spośród wielu możliwych w danej sytuacji”⁸ lub inaczej „świadomy, nielosowy wybór jednego z wielu (co najmniej dwóch) możliwych sposobów działania”⁹, to o sprawności zarządzania jednostką samorządu terytorialnego może decydować umiejętność dokonywania optymalnych wyborów co do realizacji zadań publicznych. Wybory te z pewnością są uwarunkowane ograniczonymi zasobami finansowymi będącymi w dyspozycji wóldarza gminy. Stąd też rola wóldarza gminy jako eksperta staje się jeszcze bardziej kluczowa. W wyborach publicznych jedna z teorii sugeruje¹⁰, że wybór wóldarza gminy jest wynikiem rozsądku wyborcy, który mając na względzie skuteczność działania wóldarza, uprawomocnia go do podejmowania wiążących decyzji w imieniu wyborcy. Można się zgodzić z M. Kuleszą¹¹, który wysuwa daleko idące stwierdzenie, że „obok „politycznego” burmistrza i rady trzeba nam profesjonalnego menedżera miejskiego (dyrektora miasta)”. I taką szansę wykreowania nowoczesnego modelu burmistrza stworzyły wybory bezpośrednie wójtów, burmistrzów i prezydentów.

W dobie kryzysu finansowego szczególnemu zainteresowaniu podlegają wydatki sektora publicznego, a przede wszystkim poziom jego zadłużenia. Problem zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego (JST) jest powszechnie znany, a problematyka zarządzania długiem jest w literaturze zauważona¹². Zaciąganie długu w konsekwencji może ograniczać zdolność do inwestowania. Ze względu na istotę tego problemu poziom zadłużenia JST będzie jednym z kluczowych obszarów badawczych. Jednak A. Młynarczyk twierdzi, że „występowanie zadłużenia w budżetach samorządowych nie musi być utożsamiane z trudną sytuacją finansową JST. Deficyt może być wykorzystywany jako instrument polityki rozwoju lokalne-

⁷ T. Lubińska, *Wstęp*, [w:] *Kierunki modernizacji zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego*, red. T. Lubińska, Difin, Warszawa 2011, s. 52.

⁸ U. Urbańczyk, *Metody analizy sytuacji finansowej*, Wyd. Zapol, Szczecin 1997, s. 48.

⁹ K. Bolesta-Kukułka, *Decyzje menedżerskie*, Wyd. PWE, Warszawa 2003, s. 43.

¹⁰ J.M. Buchanan, *Finanse publiczne w warunkach demokracji*, Wyd. PWN, Warszawa 1997, s. 15.

¹¹ M. Kulesza, *Słowo wstępne do drugiego wydania polskiego*, [w:] D. Osborne, T. Gaebler, *Rzecz dzieć inaczej – Jak duch przedsiębiorczości przenika i przekształca administrację publiczną*, Wyd. Media Rodzina 2005, s.10.

¹² Zob. M. Jastrzębska, *Zarządzanie długiem jednostki samorządu terytorialnego*, Oficyna Wolters Kluwer business, Warszawa 2008.

go¹³. Polityka rozwojowa JST jest kluczowa dla realizacji zamierzeń inwestycyjnych służących podnoszeniu poziomu życia mieszkańców. Jednym z podstawowych narzędzi oddziaływania bezpośredniego w polityce rozwojowej JST są inwestycje. Stąd też wskaźnik poziomu inwestycji będzie kolejnym obszarem poddanym analizie. Pojawienie się ograniczeń zadłużenia determinuje podejmowanie przez władze lokalne takich decyzji, których skutki mogą wywoływać niekorzystne relacje dochodów bieżących do wydatków bieżących (tj. nadwyżki operacyjnej). Według P. Swianiewicza „nadwyżka operacyjna jest najbardziej syntetyczną miarą sytuacji finansowej gmin”¹⁴. Nadwyżka operacyjna została wyeksponowana w ustawie o finansach publicznych z 2009 r.¹⁵ Po raz pierwszy wprowadzono zasadę równoważenia budżetu operacyjnego. Jak zauważa K. Sawicka: „wprowadzenie niestosowanej dotąd zasady równoważenia budżetu, w zakresie wydatków bieżących, pozostaje w bezpośrednim związku ze zmianą sposobu ustalenia wskaźnika dopuszczalnego poziomu zadłużania się JST na podstawie relacji zbliżonych do relacji świadczących o wiarygodności kredytowej danej jednostki”¹⁶. Jest to jeden z istotniejszych instrumentów racjonalizujących finanse samorządowe. Stąd też nadwyżka operacyjna będzie kolejnym obszarem badawczym. Powyższe obszary zostaną opisane za pomocą ośmiu wskaźników, które zostaną poddane analizie ex post. Do wskaźników tych zaliczono:

1. Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem (WB1).
2. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem (WB3).
3. Wskaźnik nadwyżki operacyjnej na 1 mieszkańca (WL2).
4. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (WB4).
5. Wskaźnik wydatków majątkowych na 1 mieszkańca (WL5).
6. Udział nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych w wydatkach majątkowych (WB7).
7. Wskaźnik zobowiązań na 1 mieszkańca (WL3).
8. Udział wydatków na obsługę zadłużenia w dochodach ogółem (WZ3).

4. Wynik badań i wnioski

Badania związków sytuacji finansowej gminy z wynikiem wyborczym wóldarza gminy wpisuje się w nurt teorii wyborów publicznych. Analizy tych zależności mogą dostarczyć cennych wskazówek co do prognoz kolejnych wyborów. Mając na uwadze szeroki zakres badań, przeprowadzono wstępną analizę rozpoznawczą – na

¹³ A. Młynarczyk, *Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego a państwowy dług publiczny*, „Finanse Komunalne” 1-2/2012, s. 44.

¹⁴ P. Swianiewicz, *Nadwyżka operacyjna*, „Wspólnota” nr 15 z 15.04.2007. http://wspolnota.org.pl/artukul/788_nadwy%C5%BCkaoperacyjna [dostęp: 6.11.2012].

¹⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (DzU nr 157, poz. 1240).

¹⁶ K. Sawicka, *Założenia reformy finansów samorządowych i ich realizacja w ustawie o finansach publicznych*, „Finanse Komunalne” nr 1-2/2012, s. 24.

próbie gmin województwa lubuskiego. Przyjęto, że jeżeli średnia miara wskaźnika syntetycznego sytuacji finansowej gmin województwa lubuskiego będzie potwierdzała związek ze zgrupowanym wskaźnikiem poparcia wyborczego dla wójta/burmistrza/prezydenta, to w dalszym etapie badań dokona się pogłębionej analizy tych zależności na próbie wszystkich polskich gmin (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) oraz biorąc pod uwagę kolejny okres przedwyborczy, tj. lata 2011-2014.

Aby wyjaśnić sformułowany powyżej problem badawczy, dokonano segregacji i wyliczeń wskaźnika syntetycznego dla wytypowanych gmin. W tym celu dokonano wyliczenia średniej arytmetycznej wskaźników dla lat 2004-2006 oraz 2007-2010, następnie dokonano ich standaryzacji, uwzględniając charakter zmiennych (stymulanta czy destymulanta). W kolejnej fazie analiz, przy wykorzystaniu metody taksonomicznej, wyliczono wskaźnik syntetyczny dla każdej gminy. Jeśli chodzi o agregację wskaźników wyników wyborczych, jak to wcześniej wskazano, zgrupowano je w czterech kategoriach. Wyniki badań przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Kształtowanie się średniej miary syntetycznej sytuacji finansowej dla gmin województwa lubuskiego

Zgrupowany wskaźnik poparcia wyborczego w latach 2002, 2004, 2010	Średnia miara syntetyczna sytuacji finansowej gmin województwa lubuskiego	
	2004*-2006	2007-2010
Grupa 1	0,3316	0,3017
Grupa 2	0,2913	0,2787
Grupa 3	0,2737	0,2859
Grupa 4	0,2550	0,2852

* Pierwsze wskaźniki do oceny finansowej gmin polskich były opracowane dla 2004 roku, <http://www.finanse.mf.gov.pl/budzet-panstwa/finanse-samorzadow/opracowania>.

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wyników badań wyraźnie wskazuje relację dodatnią, tzn. wraz ze wzrostem średniego wskaźnika syntetycznego sytuacji finansowej gminy rośnie poparcie wyborcze (przemieszczanie się wskaźnika od grupy „poparcie niskiego” – grupa 1, do grupy „poparcia stabilnego” – grupa 4). Taki wynik potwierdza przyjętą na wstępie tezę, że *istnieje związek pomiędzy sytuacją finansową polskich gmin a poparciem wyborczym wójtów/burmistrzów/prezydentów w wyborach bezpośrednich*. Należy również skonstatować, iż w dwóch różnych, niezależnych okresach analiz te zależności się pokrywają tzn. wraz z poprawą sytuacji finansowej gminy (rosnąca miara syntetyczna sytuacji finansowej gminy tab. 1) poparcie dla danego włodarza rośnie. Oznaczać to może, że zmierzając do poprawy wskaźników sytuacji finansowej gminy, dany wóldarz zwiększa swoje szanse na reelekcję, i odwrotnie – pogarszająca się sytuacja finansowa gminy może oznaczać utratę zaufania i zmianę, w kolejnych wyborach, osoby rządzącej w gminie. Należy również zauważyć, że są to wstępne

badania, które nie dają odpowiedzi na pytanie, czy zbieżność jest przypadkowa czy zmienne są silnie skorelowane. Również na tej podstawie nie można udzielić odpowiedzi, która zmienna miała istotniejsze znaczenie w wyniku badań (czy sytuacja finansowa, czy poziom inwestycji czy stan zadłużenia). Kolejną wątpliwość budzić może ilość zmiennych dobranych do badań (czy jest ona wystarczająca i w pełni miarodajna).

Przy tylu wątpliwościach dodatkowo staje się uzasadnione podjęcie próby głębszej analizy tych relacji i zależności.

Literatura

- Boguszewski R., *O wyborach samorządowych po obu turach głosowania*, Komunikat z badań BS/171/2010, CBOS Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2010.
- Boguszewski R., *Oceny działalności władz lokalnych, czyli co się zmieniło w naszych miejscowościach od ostatnich wyborów samorządowych*, Komunikat z badań BS/127/2010, CBOS Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2010.
- Boguszewski R., *Wybory samorządowe – znaczenie, zainteresowanie oraz deklaracje udziału w głosowaniu*, Komunikat z badań BS/132/2010, CBOS Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2010.
- Bolesta-Kukułka K., *Decyzje menedżerskie*, Wyd. PWE, Warszawa 2003.
- Buchanan J.M., *Finanse publiczne w warunkach demokracji*, Wyd. PWN, Warszawa 1997.
- Jastrzębska M., *Zarządzanie długiem jednostki samorządu terytorialnego*, Oficyna WoltersKluwer business, Warszawa 2008.
- Jastrzębska M., *Znaczenie bezzwrotnych środków zagranicznych jako źródeł finansowania działalności jednostek samorządu terytorialnego w latach 2004-2010*, „Finanse Komunalne” nr 10/2011.
- Kulesza M., *Słowo wstępne do drugiego wydania polskiego*, [w:] D. Osborne, T. Gaebler, *Rządź inaczej – Jak duch przedsiębiorczości przenika i przekształca administrację publiczną*, Wyd. Media Rodzina 2005.
- Lubińska T., *Wstęp*, [w:] *Kierunki modernizacji zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego*, red. T. Lubińska, Difin, Warszawa 2011.
- Michalak T., *Ekonomiczna teoria demokracji Anthony’ego Downsa*, [w:] *Teoria wyboru publicznego. Główne nurty i zastosowania*, red. J. Wilkin, wyd. Scholar, Warszawa 2012.
- Młynarczyk A., *Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego a państwowy dług publiczny*, „Finanse Komunalne” 1-2/2012.
- Patrzałek L., *Funkcje ekonomiczne samorządu terytorialnego okresie transformacji systemowej w Polsce*, Wyd. AE, Wrocław 1996.
- Sawicka K., *Założenia reformy finansów samorządowych i ich realizacja w ustawie o finansach publicznych*, „Finanse Komunalne” nr 1-2/2012.
- Urbańczyk U., *Metody analizy sytuacji finansowej*, Wyd. Zapol, Szczecin 1997.
- Wilkin J., *Teoria wyboru publicznego – homo oeconomicus w sferze polityki*, [w:] *Teoria wyboru publicznego. Główne nurty i zastosowania*, red. J. Wilkin, Wyd. Scholar, Warszawa 2012.

Strony internetowe

1. Michalak T., *Ekonomiczna teoria demokracji Anthony’ego Downsa*, http://wpia.uni.lodz.pl/cms/pliki_upload/demokracja.pdf [dostęp: 6.02.2013].

2. Kulesza M., *Inwestycje samorządów na hamulcu*, http://wyborcza.biz/biznes/1,101562,9228689,Inwestycje_samorzadow_na_hamulcu.html [dostęp: 6.02.2013].
3. Swianiewicz P., *Nadwyżka operacyjna*, „Wspólnota”, nr 15 z 15.04.2007, <http://wspolnota.org.pl/artykul/788,nadwy%C5%BCka-operacyjna> [dostęp: 6.11.2012].

FINANCIAL SITUATION OF A COMMUNE VS. LOCAL ELECTIONS. INTRODUCTION TO THE STUDY

Summary: Economic theory of democracy, which is one of the most important elements of public choice theory, introduces economic tools into the analysis of social and political phenomena. Economic analyses are becoming the basis for decision making, and the studies of principles of state functioning and the behavior of voters can be measured by the economic indicators. Effectiveness in local government elections, in the consensus opinion of many political scientists and sociologists, depends on many socio-economic factors. However, Anthony Downs shows that voters are guided by self-interest. Can this business be a subjective assessment of every voter as to the standard of living in his community? The answer is not clear, but a lot of evidence confirms this view.

Keywords: economic theory of democracy, local elections, financial analysis.